



**UNIVERZITET U NOVOM SADU  
PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET  
DEPARTMAN ZA GEOGRAFIJU, TURIZAM I HOTELIJERSTVO**



TEMA:

FERRARA BALOON FESTIVAL



Profesor: Dr Tatjana Pivac  
Asistent: Sanja Božić

Student: Dragana Maslarić 50M/15

## Sadržaj

UVOD .....	1
ITALIJA .....	2
FERARA .....	4
FESTIVAL BALONA U FERARI .....	7
PROGRAM FESTIVALA I CENE .....	10
PROMOCIJA .....	11
FINANSIRANJE FESTIVALA .....	12
VOLONTERIZAM .....	13
SWOT ANALIZA .....	14
ZAKLJUČAK.....	15
LITERATURA.....	16

## UVOD

Turizam je jedna od najbrže razvijajućih grana privrede u čitavom svetu. Svake godine, zemlje više i više ulažu u turizam i njegov razvoj kako bi potpomogao privredi i industriji. Jedan od tipičnih i najčešćih vidova turizma jeste manifestacioni (događajni turizam). Manifestacije turističkog karaktera označavaju javno izvođenje ili prikazivanje bilo u vidu izložbe, priredbe, ili više priredbi raznih kategorija ljudskog dostignuća, a koje se izdvajaju po svojoj specifičnosti, ostvarujući turističke efekte i ciljeve a organizuju se u svim naseljima koja imaju svoj interes u tome (Bjeljac, 2005).

Festival balona u Ferari je događaj kulturnog, sportskog i umetničko-zabavnog karaktera. Ovo je jedan od najvećih i najinteresantnijih festivala u Evropi. U Ferari se okuplja veliki broj timova iz Italije i drugih delova sveta sa svojim tradicionalnim i jedinstvenim letelicama-balonima koji se pokreću na vruć vazduh. Glavni akteri festivala su upravo baloni koji pružaju posetiocima mogućnost da uživaju u spektakularnim pejzažima sa visine.

# ITALIJA

Italija je parlamentarna republika u južnoj Evropi i članica Evropske unije, smeštena je na Apeninskom poluostrvu, a pripadaju joj i ostrva Sicilija i Sardinija u Sredozemnom moru. Glavni grad je Rim. Površina Italije iznosi 301 225 km<sup>2</sup> i po svojoj površini Italija spada u red zemalja srednje veličine u Evropi. Na severu se graniči sa Švajcarskom i Austrijom, na istoku je ograničena Slovenijom i Jadranskim morem, na jugu Jonskim morem i Sredozemnim i Ligurskim morem, a na severozapadu graniči se sa Francuskom. Italija obuhvata sredozemna ostrva Siciliju i Sardiniju koje zajedno čine 1/6 ukupne površine Italije, kao i manja ostrva, od kojih je najpoznatije Elba. Nezavisne teritorije u granicama italijanskog kopna su samostalne države San Marino i Vatikan - papska država koja je ograničena Rimom. Italija se sastoji od 20 regija (pokrajina), koje obuhvataju 103 provincije. Provincije sadrže više od 8000 opština. Ukupan broj stanovnika Italije je oko 60 miliona, a prosečna gustina naseljenosti je oko 200 st/km<sup>2</sup>.

U reljefu Italije prisutna je velika raznolikost, koja je posledica evolucije geomorfološkog kompleksa i uticaja tektonskih poremećaja i deformacija. Izdvajaju se tri reljefne cjeline: Alpi, Padska nizija i Apeninske planine. Alpi se prostiru u severnom delu Italije. Protežu se od Ventimilje na zapadu, pa se u velikom polukrugu dugačkom preko 100 kilometara, pružaju prema istoku do Slovenije. Po svojoj starosti Alpi spadaju u mlade venačne planine. Alpski pojas se može podeliti na tri ogranka:

1. Pijemontski Alpi
2. Lombardijski Alpi
3. Venecijanski Alpi

Najviši vrhovi Alpa su Monte Cervino (4478 metara), Monte Roza (4634m) i najviši vrh Monte Bjanko ili Mon Blan (4807m) koji je ujedno i najviši vrh Evrope.

Padska nizija se pruža u pravcu istok-zapad, između oblasti Alpa na severu i Apenina na jugu.

Apenini su gorski lanac koji se proteže duž celog poluostrva i na severozapadu se spaja s planinskim lancem Alpa, koji polukružno zatvara Italiju na severu. Na severu je velika aluvijalna ravan reke Po i njenih pritoka, koje se spuštaju s Alpa, Apenina i Dolomita. Ostale važne reke su Tiber, Adige i Arno.

Italija ima tri vulkana: ugašeni Vezuv kod Napulja, najveći aktivni u Evropi Etna (3.550 m) na Siciliji i Stromboli (924 m) na Liparskim ostrvima.

Klima Italije je relativno vlažna i veoma raznolika. Varira od hladne, u višim predelima Alpa i Apenina, do suptropske duž obale Ligurijskog mora i zapadne obale poluostrva. Prosečna godišnja temperatura se kreće od 11°C do 19°C. U Padskoj niziji ona iznosi 13°C. Klimatski uslovi na poluostrvu se odlikuju regionalnim raznolikostima, koje su uglavnom rezultat konfiguracije Apenina kao i uticaja vetrova koji dolaze sa okolnih mora. U nižim predelima i na obroncima Apenina koji se graniče sa zapadnom obalom od severa Toskane do okoline Rima, zime su blage, sunčane, a visoke temperature su ublažene hladnim mediteranskim povetarcima. Temperature u istim geografskim širinama na istoku poluostrva su mnogo niže, uglavnom zbog rasprostranjenih severoistočnih vetrova. Duž viših istočnih padina Apenina klimatski uslovi su naročito hladni. Nasuprot suptropskim u južnoj Italiji i Jonskom zalivu, klima Lombardijske nizije je kontinentalna. Topla leta, oštre zime sa temperaturama oko -15°C, prevladavaju u ovoj regiji, koju od morskih povetaraca štite Apenini. Najveća količina padavina javlja se u Italiji tokom jesenjih i zimskih meseci, kada duvaju zapadni vetrovi. Najmanju količinu padavina prima Napuljska regija, kao i južna Sicilija, a najveću količinu padavina prima Udinska regija.

Italija je poznata zbog svoje umetnosti, kulture i brojnih spomenika, od kojih su najslavniji kosi toranj u Pizi i Koloseum u Rimu, a poznata je i po dobroj hrani, vinu, modi, dizajnu, operi i mnogo čemu drugom. Italija je kolevka evropske renesanse tokom 14. i 15. veka. Pečat na zapadnoj kulturi ostavili su bezbrojni italijanski geniji. Ovo su samo neki od njih: pesnici Dante i Petrarka, slikari Leonardo da Vinči, Rafaelo i Mikelandelo Buonaroti, arhitekte Bernini i Paladio, kompozitori Vivaldi, Paganini, Pučini, Rosini i Verdi.

Turizam je značajna i vrlo jaka privredna grana u Italiji. Razvijeni su svi oblici turizma: planinski, primorski gde treba napomenuti da Italiju okružuje pet mora, a pažnju turista privlače i brojne kulturno-istorijske znamenitosti. Veliki broj gradova Italije su popularne turističke destinacije kao npr. Verona, Firenca, Venecija, Milano...



Slika 1. Mapa Italije

Izvor: (<http://www.znanje.org/i19/99iv09/99iv0911/image1.gif>)

## FERARA

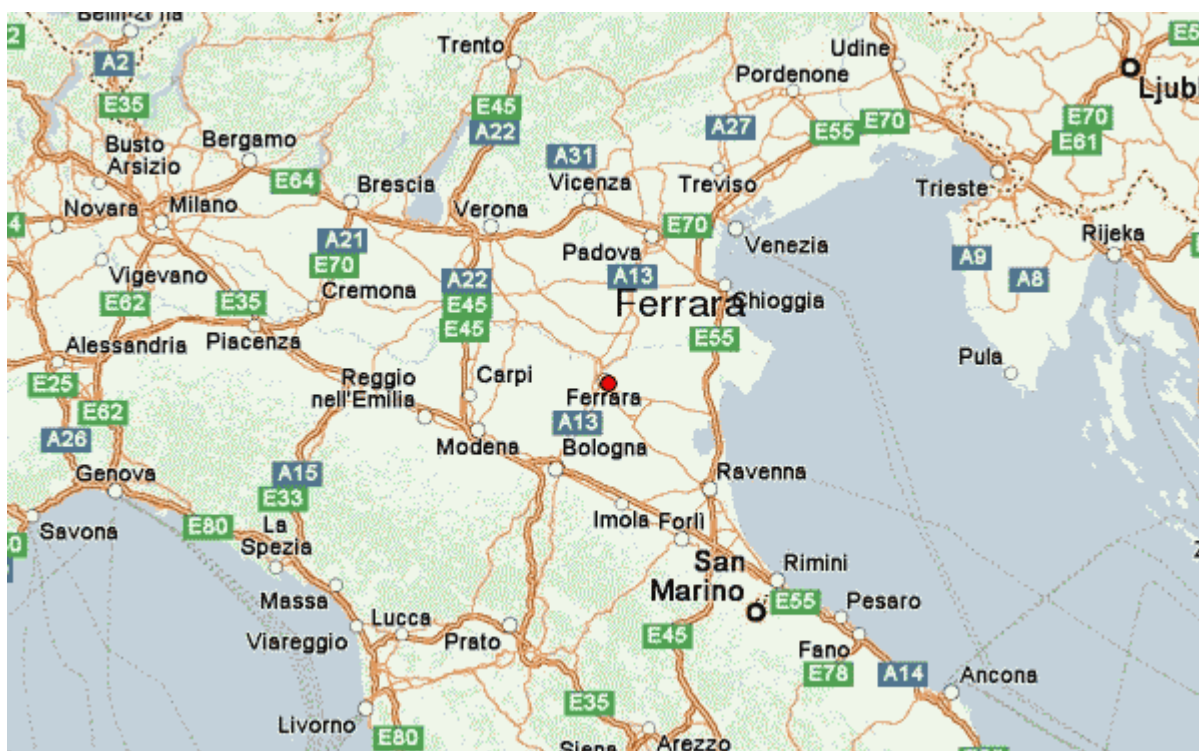
Ferara (ital. Ferrara) je poznati grad u Italiji. Ferara je i sedmi po veličini grad pokrajine Emilije-Romanje u severnom delu države i glavni grad istoimenog Okruga Ferara. Površina Ferare iznosi 404,3 km<sup>2</sup>. Broj stanovnika Ferare iznosi oko 135 000, a prosečna gustina naseljenosti iznosi oko 335 st/km<sup>2</sup>.

Ferara se razvila u istočnom delu Padske nizije. Grad je na svega 9 metara nadmorske visine, u ravničarskom području, da bi se istočno od grada razvila delta reke Po močvarnog karaktera.

Klima u Ferari je prelazna, između sredozemne i umereno kontinentalne klime.

Ferara je čuvena po izuzetnom vrednom i dobro očuvanom istorijskom jezgru, koje je danas pod zaštitom UNESCO-a. Posebno treba istaći zaostavštinu velikaške porodice D'Este u vidu mnogobrojnih palata i crkava i velikog umetničkog blaga pohranjenog u njima. Zbog svega toga u Ferari je 2006. godine otvoren i italijanski ogranak čuvenog muzeja Ermitaž.

Ferara se nalazi na prelazu iz središnje ka severnoj Italiji. Od prestonice Rima grad je udaljen 440 km severno, a od Bolonje 50 km severoistočno.



Slika 2. Ferara na mapi Italije

Izvor: (<http://w0.fast-meteo.com/locationmaps/Ferrara.10.gif>)

## ***Kulturne znamenitosti grada***

Grad Ferrara je okružen 9 kilometara dugim zidinama, uglavnom sagrađenih u 15. i 16. veku. Unutar zidina nalazi se dobro očuvano staro gradsko jezgro Ferare sa brojnim trgovima, crkvama, palatama. Od svega toga treba spomenuti:

- Kastelo Estense predstavlja najistaknutiju građevinu u centru grada. Izgrađena je od cigle, ima četiri kule i okružena je opkopom. Podignuta je 1385. godine, a restaurirana je 1554. g.;
- Bolnica Sveta Ana u kojoj je lečen pesnik Torkvato Taso;
- Gradska većnica, koja je ponovo građena u 18. veku. Bila je ranija rezidencija porodice D'Este;
- Katedrala Svetog Đorđa, koja je posvećena 1135. godine, a tada je završen romaneskni donji deo glavne fasade i sporedne fasade. Gradio ju je Đ. dela Adelardi, koji je i sahranjen u njoj. Gornji deo glavne fasade završen je u 13. veku. Unutrašnjost je restaurirana u baroknom stilu 1712. g.;
- Kampanil (zvonik katedrale) je građena u renesansnom stilu 1451.-1493.;
- Univerzitet sa bibliotekom vrednih rukopisa, na njemu su diplomirali Nikola Kopernik i Paracelsus;
- Dijamantna palata sa velikom galerijom istaknutih slikara ferarske škole.



*Slika 3. Kastelo Estens*

Izvor: (<http://www.italiaparchi.it/public/img>)



*Slika 4. Katedrala Svetog Đorđa*

Izvor: (<http://17.alamy.com/zooms>)



*Slika 5. Ogranak muzeja Ermitaž*

Izvor: ([https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/2/2a/Hermitage\\_Palace.jpg/1280px-Hermitage\\_Palace.jpg](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/2/2a/Hermitage_Palace.jpg/1280px-Hermitage_Palace.jpg))



### ***Kako stići do Ferare?***

- Automobilom- Autoputem A13 Bolonja – Padova, na severnom ili južnom izlazu za Feraru
- Autobusom- Za putnike iz Srbije je najbolje otputovati autobusom do Venecije ili Padove pa dalje presedati za Feraru, gde je za vreme Festivala organizovan gradski prevoz za potrebe posetilaca, čiji je raspored dostupan na sledećem sajtu: <http://www.ferrarafestival.it/images/stories/2014/ballons2014.pdf>
- Vozom- Ferara se nalazi na glavnoj železničkoj mreži Venecija-Firenca. Red vožnje se može pronaći na stranici železničke stanice regije Emilije – Romanje (<http://www.fer.it/>) i na stranici Nacionalne železničke stanice Italije (<http://www.trenitalia.com/>)
- Avionom – Putnicima iz Srbije je najpogodnije zaputiti se avionom (postoji nekoliko avio – prevoznika koji omogućavaju let Beograd-Bolonja) do Bolonje, koja je udaljena 45 km od Ferare ili do Venecije koja je udaljena 110 km.

### ***Gde odsesti u Ferari?***

Za vreme održavanja Festivala, postoje specijalne ponude za posetioce:

- Porodica sa jednim detetom
- Porodica sa dvoje dece
- Romantični paketi za parove
- Grupni paketi u hotelima sa 2, 3 i 4 zvezdice

Sve ponude hotela u Ferari se mogu lako pronaći na sajtu Trivago (<http://www.trivago.co.uk/ferrara-45373/hotel>)

U okviru Urban parka G.Basani postoji potpuno opremljen prostor za kampere i karavane, tako posetioци imaju priliku da osete potpuni doživljaj festivala 24 sata dnevno. Cene u kampu su:

- Jedno noćenje – 18 €
- Dva noćenja – 32 €
- Tri noćenja – 43 €



*Slika 6. Kamp u Urban parku*

Izvor: ([http://www.ferrarafestival.it/images/phocagallery/foto-sito/camper/thumbs/phoca\\_thumb\\_1\\_\\_ben2083.jpg](http://www.ferrarafestival.it/images/phocagallery/foto-sito/camper/thumbs/phoca_thumb_1__ben2083.jpg))



## FESTIVAL BALONA U FERARI

Festival balona u Ferari je jedan od najznačajnijih festivala u Italiji i jedan od najprestižnijih u Evropi. Traje deset dana, uvek u prvoj polovini septembra. Ovaj festival je prvi put organizovan 2005.godine od strane gradskog veća i zajednice. Ovo je prvenstveno zabavni događaj, koji uključuje vazdušne priredbe, sportska i kulturna dešavanja u blizini istorijskog centra Ferare, koji je uvršten u UNESCO-vu listu svetske kulturne baštine.

Cilj Festivala od početka je bio da se obezbede važna partnerstva i da se uključe lokalne kompanije, kao i kulturne i sportske organizacije i institucije Ferare i okoline. Kroz ove konekcije Festival je uspeo da izraste u jednog od zaštitnih znakova Italije, kako na lokalnom, tako i na regionalnom i međunarodnom nivou.

### *Lokacija održavanja festivala*

Festival balona se održava u Urban parku G. Basani, zelenoj površini koja se pruža na severu grada, između oboda grada i reke Po. Urban park, prethodno korišćen kao lovište porodice Este, sada je potpuno opremljen za odmor i rekreaciju, sa jezerima, biciklističkim i stazama za šetanje.

Park je lako dostupan za automobilski i autobuski saobraćaj.



Slika 7.i 8. Urban park G.Basani za vreme festivala

Izvor: ([http://www.ferrarafestival.it/images/phocagallery/2014/concorsofoto/thumbs/phoca\\_thumb\\_l\\_bonesini-tatiana-mm1-gocce-d\\_aria-secondo-posto\\_ott.jpg](http://www.ferrarafestival.it/images/phocagallery/2014/concorsofoto/thumbs/phoca_thumb_l_bonesini-tatiana-mm1-gocce-d_aria-secondo-posto_ott.jpg))

### *Vreme održavanja festivala*

Festival balona se održava od 2005. godine i to u prvoj polovini septembra. Ove godine Festival će se održati od 09. do 18. septembra. Baloni poleću ujutru i predveče, kada su najoptimalniji vremenski uslovi i kada se može obezbediti siguran let.

Festival se otvara prvog dana u 18 h i otvoren je non - stop svakog dana za posetioce.

### *Sadržaj festivala*

- ❖ „Baloni“ - Baloni su se prvo koristili kao sredstvo transporta, da bi polako postali sportska i turistička atrakcija. Ovi baloni su „eco-friendly“ jer se pokreću na vreo vazduh koji je znatno čistiji u odnosu na fosilna goriva. U ovom delu festivala posetioци mogu da posmatraju ove nebeske džinove ili da učestvuju u samom letu. Baloni su tradicionalnog oblika „lampe“ i nemaju kormilo, te sama putanja leta zavisi od pravca vetra. U jednom balonu mogu da se voze četiri osobe, uključujući pilota. Ne postoji starosna granica, a takoođe je omogućen let i za osobe sa invaliditetom primenom posebnih korpi.



Slika 9. Let balona

Izvor: ([http://www.ferrarafestival.it/images/phocagallery/foto-2012/thumbs/phoca\\_thumb\\_1\\_2012091601.jpg](http://www.ferrarafestival.it/images/phocagallery/foto-2012/thumbs/phoca_thumb_1_2012091601.jpg))

- ❖ „Specijalni oblici“—Ovaj deo festivala je veoma interesantan, jer se ovde predstavljaju baloni sa posebnim oblicima, koji nemaju karakterističan oblik „lampe“, već mogu biti bilo kojeg prirodnog ili veštačkog oblika, kao što su dinosaurusi, tigrovi, likovi iz crtanih filmova ili stripova. Ovaj deo je posebno zanimljiv mlađim posetiocima festivala.



Slika 10. Specijalni oblici balona

Izvor: (<http://www.ferrarafestival.it/en/balloons/crews-and-special-shapes>)

- ❖ „Noćni sjaj“ – Predstava koja se odvija u večernjim satima, svake subote festivala. Baloni tradicionalnog i specijalnog oblika se pale i osvetljavaju nebo prikazujući fenomenalan spektakl na nebu.



Slika 11.i 12. Predstava „Noćni sjaj“

Izvor: (<http://www.ferrarafestival.it/en/balloons/night-glow>)

### ***Dodatni sadržaji***

U okviru Festivala balona se takođe održavaju pokazne vežbe italijanskog Vazduhoplovstva i italijanske policije, tzv. Karabinjera, za koje publika svake godine pokazuje sve više i više interesovanja. Pored toga, postoje posebni prostori i programi za decu i njihove aktivnosti, kao i za sport i rekreaciju. Sav sadržaj je besplatan za posetioce festivala.

## PROGRAM FESTIVALA I CENE

Na sajtu Festivala se može pronaći veoma detaljan program samog festivala, sa svim satnicama za svaki dan Festivala, tačnog mesta u Urban parku gde se koji deo odvija i koliko traje. Takođe, prikazane su i cene ulaznica na sam Festival.

### **Cene ulaznica:**

- Radnim danima je ulaz besplatan
- Vikendom je celodnevna ulaznica 5 €
- Deca do 12 godina imaju besplatan ulaz svim danima festivala

U ponudi festivala su dve vrste leta balonom:

- ❖ Slobodan let - tradicionalan let balonom, koji zavisi od pravca vetra, u trajanju oko sat vremena, prilikom kojeg se obilazi grad.

Cene slobodnog leta:

- Radnim danima – 120 € za jednu osobu, 110€ po osobikada uzimaju dve osobe
- Vikendom – 150 € za jednu osobu, 120€ po osobi kađ uzimaju dve osobe
- Popust – deca ispod 13 godina 110 €
- ❖ „Usidren let“ – balon je vezan konopcima za zemlju, ostvaruje se „siguran“ let do 30 metara.

Cena usidrenog leta:

- Svim danima cena je 5 € za decu ispod 12 godina, 7€ za odrasle osobe

Pored detaljnih informacija o samim cenama za učestvovanje samih posetilaca u letenju balonima, organizatori su postavili i određene uslove letenja balonom, kao što su: visina preko 130 cm, bez mentalnih poremećaja ili zdravstvenih problema, obavezna zatvorena obuća, bez štikle...

## PROMOCIJA

Promocija je jedan od najznačajnijih instrumenata u marketingu i jedan od najboljih načina za privlačenje turista u neku destinaciju. Što se tiče promocije Festivala balona u Ferari, može se reći da je na visokom nivou. Festival ima zvaničan sajt (<http://www.ferrarafestival.it/>), koji je veoma dobro uređen, jer sadrži sve neophodne informacije koje su potrebne osobi da bi saznala šta ovaj Festival nudi, gde se održava, kada i gde se održava, koji su to programi i aktivnosti u kojima može da se učestvuje, gde odsesti, koje su cene za decu i za odrasle, mnoštvo fotografija i mnogo drugih segmenata. Informacije su prvenstveno na italijanskom jeziku, a jedini nedostatak je taj što je samo delimičan deo sajta dostupan na engleskom i španskom jeziku.

Pored toga, Festival poseduje i zvaničnu Facebook stranicu (<https://www.facebook.com/ferraraballoonsfestival>), što je veoma bitno zbog velikog uticaja Interneta i društvenih mreža na svetsko društvo u globalu.

Oba vida promocije su veoma dobro organizovana, ažurirana, sa tačnim i veoma detaljnim informacijama za posetioce, kako stalne tako i potencijalne.

Festival takođe štampa plakate, koji se postavljaju kako u samom gradu, tako i u široj okolini.



*Slika 13. Plakat Festivala*  
*Izvor: <http://www.ferrarafestival.it/>*

Na sajtu Festivala se mogu pronaći svi članci iz novina i časopisa, kao i video snimci samog Festivala. Postoji popriličan broj ovih članaka u novinama što samo potvrđuje značaj ovog Festivala.



## FINANSIRANJE FESTIVALA

Festival balona se prvenstveno finansira iz budžeta grada Ferare, ali vremenom su organizatori Festivala shvatili koliko je važno i neophodno sponzorstvo različitih kompanija. Festival balona u Ferari je jedan od najneobičnijih festivala u Evropi i svetu. Osobenosti koje ga čine privlačnim za sponzorstvo su njegova lokacija (par minuta šetnje od centra grada), sam sadržaj festivala, zatim činjenica da ga poseti 120.00 ljudi. Festival balona je prilika za sve kompanije koje komuniciraju sa širokim tržištem, koje žele da promovišu svoje proizvode i svoj brend ili žele da ostvare neku poslovnu saradnju.

Neki od mnogobrojnih sponzora su:

- Francuska automobilska kompanija „Renault“
- Italijanska prehrambena kompanija „Rio Mare“
- Švedska kompanija „IKEA“
- Italijanska policija
- Italijansko Vazduhoplovstvo
- Mnogi drugi italijanski sponzori.



Slika 14. Sponzori Festivala

Izvor: (<http://www.ferrarafestival.it/>)

## **VOLONTERIZAM**

Svake godine organizatori Festivala balona u Ferari obraćaju pažnju na sve neprofitne organizacije koje se bave nekim vidom humanitarnog rada i pružaju im mogućnost da se promovišu tokom trajanja Festivala. Učešće je potpuno besplatno, neophodno je samo aplicirati i dostaviti neophodna dokumenta.

Što se tiče angažovanja volontera prilikom organizovanja i održavanja samog Festivala, taj segment je izostavljen, odnosno ne postoji opcija za volontiranje.



## SWOT ANALIZA

SWOT analiza oslanja se na utvrđivanje snaga (Strength) i slabosti (Weaknesses) samog festivala kao i šansi (Opportunities) i pretnji (Threats) za festival koje dolaze iz okruženja. SWOT analiza je efikasan i jednostavan način putem kojeg se može ustanoviti realno stanje određene manifestacije na tržištu, kao i prilike i opasnosti koje vrebaju u okolini. Glavno što treba učiniti jeste objektivno sagledati sve vrline i mane, pa na temelju toga zaključiti kojim putem krenuti.

<b>Snage</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Raznovrstan sadržaj</li> <li>• Jedinstven događaj u Evropi</li> <li>• Ažurnost sajta i dostupnost informacijama</li> <li>• Lokacija održavanja</li> <li>• Dobro organizovan javni prevoz</li> <li>• Briga o životnoj sredini</li> </ul>	<b>Slabosti</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Nepotpuno preveden sajt na engleski jezik</li> <li>• Slaba promocija festivala van Italije</li> <li>• Zavisnost od vremenskih prilika</li> <li>• Nepostojanje volontera</li> </ul>
<b>Mogućnosti</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Novi sponzori</li> <li>• Bolja promocija izvan Italije</li> <li>• Saradnja sa drugim zemljama</li> </ul>	<b>Pretnje</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Veliki broj stranih turista može negativno uticati na lokalnu kulturu</li> <li>• Zagađenje okoline usled velikog broja Posetilaca</li> </ul>

## **ZAKLJUČAK**

Festival balona u Ferari je jedan od najvećih i najinteresantnijih festivala u Evropi. Ovo je poprilično jedinstven i neobičan događaj, koji pruža različite mogućnosti i deci i odraslim osobama. Lokacija Festivala je veoma atraktivna, sadržaj takođe veoma interesantan. Pored toga je veoma uzbudljiv, jer pruža mogućnost letenja u veoma neobičnoj letelici, koja se ne viđa svaki dan. Bogat dopunski program svakako uvećava značaj Festivala.

Festival je praćen od strane velikog broja sponzora što dodatno olakšava posao organizatorima. Nedostatak ovog festivala je što ne nudi malo drugačije sadržaje tokom godina i što ne postoji mogućnost volontiranja.

## LITERATURA

1. <http://www.ferrarafestival.it/>
2. <https://sr.wikipedia.org/sr/%D0%A4%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%80%D0%B0>
3. <https://sr.wikipedia.org/sr/%D0%98%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D1%98%D0%B0>
4. <http://www.znanje.org/i/i19/99iv09/99iv0911/99iv0911.htm>